

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

(א) [נראה מיותר:] (ג) מכלן שייך לעיל סוף העמוד, (א) [נתינת יב.] (ד) (ע"כ) שייך לעמוד הקודם, (א) [מכלן חזר לרש העמוד:] (ד) [נתינת יב.] (ד) [נתינת יב.]

הגהות הב"ח

(א) נב' כדכתיב שמעון בן אנליקים יב' סוף דף מז ע"ב: (ב) רש"י ד"ה אפילו עומד נמי לא: (ג) ד"ה ואין נוטלין שבר על העמידה וכו' שם המבקר מודר היה שוכרו ומהסו: (ד) ד"ה על העמידה וכו' דך הוא המבקר ככל מקום: (ה) ד"ה ואיניעית אימא. לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ואפילו במקום שאין נוטלין שבר על הישיבה. ודקאמרת אפי' יושב נמי כדקאמר רבי שמעון בן אנליקים לקמן (דף מז:): לענין שביעית (ו) גזירה שמה ישהא בעמידה הכה נמי שמה ישהא בישיבה. ושהייה בישיבה ודאי הנאה היא לחולה ולהכי לא יושב עמו. ואי קשיא אפילו עומד נמי לא גזירה שמה ישהא בעמידה הא לא קשיא דהתם כיון דאכל מפירי דשדה איכא למימר דלמא אגב דאכלי דהיייה תמן אע"ג דקאי והכא דלא אכל משום הכי קאי: (ז) מלאמי יותר מזה הלשון וזהו אמר למתנותיו לפרן ומיות משום הכי ומיות אמר ליה נתמח: (ח) ד"ה אפי' עומד נמי דהא: (ט) ד"ה מתי פסקא וכו' על רבא"א היינו טעמא וכו' גבי שביעית ה"ד ואח"כ מ"ה העמידה ה"ד ואח"כ מ"ה חסר כאן שהרי עומד ואוכל נתמח: (י) בא"ד דלויי הסם לא גזרינן בעמידה אלא משום שהרי עומד ואוכל רובל אכל הסה דלא עמיה: (יא) ד"ה חולה לטולס המבקר ולהכי מותר בעמידה לטולס ומיות וכאין נוטלין שבר על העמידה וכו' הא אפשר בעמידה מבקר בעמידה דמתי לא אדריה שאין נוטלין שבר על העמידה אכל בישיבה העמידה ה"ד: (יב) ד"ה חלה בנו של מדרין מ"ה בנו ה"ד ואח"כ מ"ה שפיר. היינו:

במאי עסקינן. נכנס לבקר: אפילו יושב נמי. יהא מותר שהרי נכסי חולה אין אסורין על המבקר ומותר ליהנות משלו: אי בשנכסי כו'. ולהכי אינו יושב בישיבה שלא יהנה משלו: אפי' עומד (א). לה דהנאה היא לו שנהנה: ובמקום שנוטלין שבר על הישיבה. שבר שהולך לבקר את החולה ויושב עמו לזותא ומשכירין אותו: ואין נוטלין (ב) על העמידה. ולהכי אינו יושב שאם היה יושב שם המבקר בחנם מותר היה לו שכרו ומהנהו אם לא יטול שבר אכל עומד החולה ואין נוטלין שבר על העמידה מותר: מאי פסקא. דעל זה נוטלין שבר ולא על זה: על העמידה לא צני למשקל. דעראי הוא דך הוא (ג) ככל מקום ולהכי עומד אכל לא יושב דכיון דליכא שבר [על העמידה] לא מהני ליה כלל: ואיניעית אימא. לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ואפילו במקום שאין נוטלין שבר על הישיבה. ודקאמרת אפי' יושב נמי כדקאמר רבי שמעון בן אנליקים לקמן (דף מז:): לענין שביעית (ד) גזירה שמה ישהא בעמידה הכה נמי שמה ישהא בישיבה. ושהייה בישיבה ודאי הנאה היא לחולה ולהכי לא יושב עמו. ואי קשיא אפילו עומד נמי לא גזירה שמה ישהא בעמידה הא לא קשיא דהתם כיון דאכל מפירי דשדה איכא למימר דלמא אגב דאכלי דהיייה תמן אע"ג דקאי והכא דלא אכל משום הכי קאי: (ז) מלאמי יותר מזה הלשון וזהו אמר למתנותיו לפרן ומיות משום הכי ומיות אמר ליה נתמח: (ח) ד"ה אפי' עומד נמי דהא: (ט) ד"ה מתי פסקא וכו' על רבא"א היינו טעמא וכו' גבי שביעית ה"ד ואח"כ מ"ה העמידה ה"ד ואח"כ מ"ה חסר כאן שהרי עומד ואוכל נתמח: (י) בא"ד דלויי הסם לא גזרינן בעמידה אלא משום שהרי עומד ואוכל רובל אכל הסה דלא עמיה: (יא) ד"ה חולה לטולס המבקר ולהכי מותר בעמידה לטולס ומיות וכאין נוטלין שבר על העמידה וכו' הא אפשר בעמידה מבקר בעמידה דמתי לא אדריה שאין נוטלין שבר על העמידה אכל בישיבה העמידה ה"ד: (יב) ד"ה חלה בנו של מדרין מ"ה בנו ה"ד ואח"כ מ"ה שפיר. היינו:

במאי עסקינן אי בשנכסי מבקר אסורין על חולה אפילו יושב נמי אי בשנכסי חולה אסורין על המבקר אפי' עומד נמי לא אמר שמואל "לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ובמקום שנוטלין שבר על הישיבה ואין נוטלין שבר על העמידה מאי פסקא הא קא משמע לן דאף במקום שנוטלין שבר על הישיבה בעי למשקל על העמידה לא בעי למשקל ואיבעית אימא (א) כדרבי שמעון בן אליקים גזירה שמה ישהא בעמידה הכה נמי גזירה שמה ישהא בישיבה עולא אמר לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר וכגון דלא אדריה מן חיותיה אי הכי אפילו יושב נמי הא אפשר בעמידה מיתבי חלה הוא נכנס לבקרו חלה בנו שואלו בשוק בשלמא לעולא דאמר בשנכסי חולה אסורין על המבקר וכגון דלא אדריה מן חיותיה שפיר אלא לשמואל דאמר בשנכסי מבקר אסורין על החולה מאי שנא הוא ומאי שנא בנו אמר לך מתניתין בשנכסי מבקר אסורין על החולה ברייתא בשנכסי חולה אסורין על המבקר מאי פסקא אמר רבא (ב) (אמר) שמואל מתניתין

אי בשנכסי מבקר אסורין על החולה אפילו יושב נמי. דעומד מאי טעמא שרית ליה משום המבקר מלוא דנפשיה עבדי ויהי דחולה מתהני ממילא שרי וכיון שכן אפילו יושב נמי לך למישרי מהאי טעמא: ואי בשנכסי חולה אסורין על המבקר אפילו עומד לא.

שהרי נהנה דזריסת הרגל ומשום מלוא לית ליה לאתהניו מאיסורא: דאפי' במקום שנוטלין שבר על הישיבה וכו'. נ"ל דה"פ דליכא דוכתי שחממירו על ענמן שלא לטול שבר אפי' מישיבה אע"פ שהא מותר משום דמלות ביקור די לה בעמידה ואפ"ה כדי שלא יבא לטול שבר על העמידה חממירו על ענמן שלא לטול שבר אף על הישיבה ובאותן מקומות בין עומד בין יושב שרי דישיבה נמי לדדהו מלוא אלא אפי' במקום שאין מחממירין על ענמן ומש"ה על העמידה לא שרי להו למשקל ומש"ה על פסיק תנא ומני נכנס לבקרו עומד ככולהו דוכתי דמלוא קעביד ואידך ממילא מתהני אכל לא יושב ככולהו דוכתי דמקום שאין מחממירין על ענמן בישיבה ליכא מלוא וגמלא חולה חייב בשכרו וכשאינו נוטל ממנו כלום מלא מהנהו: ואי צעית אימא כדאמר ר' שמעון בן אנליקים. לקמן בפרכין (דף מז:): וה"ק דינא דמתניתין ככולהו דוכתי אימיה ואפילו במקום שאין נוטלין שבר לא על העמידה ולא על הישיבה ויהי דזההוא דוכתי מדנינן בין עומד בין יושב שרי אפי' הכי גזרינן שמה ישהא בישיבה יותר מכדי הגורך וזכי האי גוונא ככולהו דוכתי לית

להו למעבד הכי בלא אגרא אכל בעמידה לא גזרינן שמה ישהא דכיון שאתה מתריבו לעמוד אית ליה היכירא משא"כ בהיא"ד כשהיא"ד כן אנליקים כמו שנפרש עלה דהיא"ד בס"ד: עולא אמר לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר. וכו"מ א"כ אפי' עומד ליתסר משום דלא אדריה מן חיותיה כלומר דמסתמא חולה כי אדריה למבקר לא אדריה במילתא דלירכא ליה כי הכא שהחולה נהנה ממנו בציקורו. ואיכא נכסי דגרסי ובגון דלא אדריה מן חיותיה ולכן נסחא נמי לאו דבעי דלמנר הכי בפירוש אלא דסתמא דמילתיה הכי איתא והכי מוכחא הך מיתבי דמיתבי בסמוך: מישיבי חלה הוא נכנס לבקרו כו'. היינו דשחני בין הוא לבנו דחלה הוא נכנס לבקרו משום דמסתמא מן חיותיה לא אדריה וחלה בנו שואלו ככל אינו מותר ליכנס לביתו דלפשי דאפילו מן חיותיה דבריה אדריה. והא מוכחא דכי אמרינן מן חיותיה לא אדריה מסתמא הוא דלמנר הכי אף על גב דלא פריש דאי צעין דפריש אכתי קשיא לעולא מ"ש הוא ומ"ש בנו אי פריש בתרוייהו שרי ואי לא פריש בתרוייהו אסור אלא ודאי דסתמא עסקינן וסתם הוא כמפרש לגבי ידיה אכל לא לגבי דבריה: אלא לשמואל דאמר בשנכסי מבקר אסורין על החולה מ"ש הוא ומ"ש בנו. כלומר דאדרבה צנו שרי טפי שאינו מודר ממנו ואי מודר נמי מצנו מ"ש הוא ומ"ש בנו בתרוייהו אית לן למימר נכנס לבקרו עומד: אמר לך. שמואל אין ודאי דברייתא מתוקמא בשנכסי חולה אסורין על המבקר דמודינא בטעמא דידך דמסתמא מחיותיה לא אדריה ואמינא נמי טפי מינך דאפילו מישיבה לא אדריה ומשום הכי לא מצינא לאוקמי מתניתין כדמוקמית לה דהיינו כנסים חולה אסורין על המבקר דא"ה אפי' יושב נמי שרי דישיבה נמי דמבקר חיותיה דחולה הוא ולא אדריה: ולענין הלכה קיימא לן כשמואל דכיון דרבא מפרש מילתיה ואמר דמתני' דיקא ליה הכי הלכתא כותיה הלך בשנכסי חולה אסורין על

ל"א א מ"י פ"ו מהל' נדרים ה"ל ח סגנו נאמן רבנו תוס' ע"ד סי' רכ"ה סוף ד:

תוספות

אפי' עומד. דקא ממתי מדרסתא בגמ' במקום שנוטלין שבר על הישיבה. לך אסור לבקר בחנם אכל עמיה דאין נוטלין שבר עליה מותר בחנם דמלוא קעביד: על העמידה לא בעי למשקל. כיון דמלוא הוא ויש לו לעשות בחנם. על הישיבה בעי למשקל ואסור לעשות לו בחנם: דלא אדריה מחיותיה. כלומר היינו טעמא דעומד לע"ג דלדריה מן חיותיה לא היה דעמו לאסור עליו חייב ללא כאן בשביל חיותו לבקר: אפשיה בגמ' והלך בישיבה לא הוי חיותא שאפשר למבקר להיות בעמידה: חלה בנו שואלו בשוק. לאסור לכנס בתימן וכיון שדרינן וס"ד דברייתא מתפרשת כפי' דמתני': בשלמא לעולא ניהא. דכרי לבקרו הוא ולגנא אסור לחיותיה דבנו אדריה אלא לשמואל כי הכי דלאנני שרי בעמידה ה"ג בנו מותר בעמידה: פסקי. היינו דמתני' בשנכסי מבקר אסור וברייתא כשחלה אסור הוה ליה לטעם התנא דברייתא בענין דלמתימן:

פירוש הרא"ש

אפי' יושב נמי. דהנחת כבוד לא חשיבא הנאה לאוסרה על החולה דמלוא קא עבדי חולה הנאה מדרסתא הרגל אף על פי שלא נכנס להנאמו אלא לנרך חולה ואין הנאה דריסה שלו אפי' דבר חיותו הוא לאסור דריסה מ"ה ובמקום שנוטלין שבר על הישיבה. והוא עושה בחנם ומתול לו השכר והמהסו: על העמידה לא בעי למשקל. דנראה כמנהג מלוא ביקור ועל הישיבה הוא דבעי למשקל כי נוטל שבר עמו ובעול מלאמתו: איבעית אימא גזירה שבתא ישהא בישיבה. ובשנכסי מבקר אסורין על החולה ואין נוטלין שבר לא על הישיבה ולא על העמידה ואם ישהא בישיבה איכא הנאה מרובה לחולה וצריך לתן שבר למי שיהיה אלו כל כך: בשנכסי חולה אסורין על המבקר ולא אדריה מחיותיה. ולא היה דעמו ביקור חולה כי החולה נהנה מכל אדם המבקר אכל שאר מי נפש כגון אפילה ושמיה אינו יכול לקבל ממנו: היינו דשאני בין הוא לבנו. דמתני' בנו אדריה: מ"ש הוא וב"ש

בנו. למה לא יבקרנו מעומד הא מלוא קעביד וגם אין הנאמו אסורה על החולה: מאי פסקא. שדך דברייתא לטעם בענין זה: והמשהה בענין זה: